

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

“РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ”

(для бакалаврів, спеціалістів)

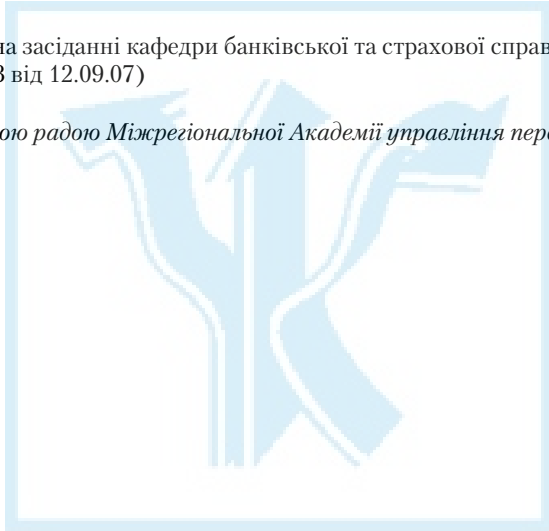
МАУП

Київ 2008

Підготовлено старшим викладачем кафедри банківської та страхової справи
Н. І. Чередніченко

Затверджено на засіданні кафедри банківської та страхової справи
(протокол № 3 від 12.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Чередніченко Н. І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Ринок цінних паперів” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2008. – 62 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Ринок цінних паперів”, контрольні та дискусійні питання до семінарських занять, питання, що виносяться на самостійне опрацювання, завдання для самостійної роботи, теми рефератів, тестові завдання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Створення сприятливих умов для розвитку ринкових відносин, що на сучасному етапі становить фактор стабілізації та піднесення економіки України, зумовлює насамперед реформування фінансової системи, створення механізмів ефективного залучення та використання фінансових ресурсів. Ринок цінних паперів як сегмент фінансового ринку за допомогою особливих інструментів виконує функції акумуляції та переміщення капіталу від інвесторів до виробництва, забезпечує ефективне використання інвестиційних ресурсів. В умовах високих ставок на кредитному ринку ринок цінних паперів є дієвим механізмом, що спрямовує інвестиційний капітал у виробничу та соціальну сфери. Формування і розвиток ринку цінних паперів – це об'єктивний процес, покликаний сприяти розширенню ринкових відносин, зростанню виробництва, інтеграції України в систему світових ринків капіталу.

Обмежений досвід національного ринка цінних паперів потребує зваженого застосування його інструментів, створення повноцінної інфраструктури та важелів регулювання, механізмів захисту інвесторів.

Професійно володіти питаннями діяльності та функціонування фінансового ринку і, зокрема, такого його сегмента, як ринок цінних паперів, мусить нині спеціаліст, який має відношення до прийняття економічних рішень у будь-якій сфері народного господарства.

Важливою складовою роботи студентів є самостійна підготовка ними матеріалів, питань, завдань із кожної теми навчального курсу. Оскільки навчальним планом передбачено виділення навчального часу для самостійної роботи студентів, частина обов'язкового програмного матеріалу вноситься на самостійне вивчення студентів.

Самостійна робота є обов'язковою при підготовці до практичних занять, для складання заліку з навчальної дисципліни, тому вона повинна мати систематичний та плановий характер і обов'язково завершуватись перевіркою знань студентів.

Самостійна робота є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння знань. Самостійна робота студентів є основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Значно підвищується значення та статус самостійної роботи при введенні

кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Мета самостійної роботи — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Форми самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- самостійна робота з підручником, науковою та періодичною літературою;
- вивчення та аналіз законодавчих і нормативних документів;
- пошук і опрацювання матеріалів через мережу Інтернет;
- узагальнення та аналіз фактичних даних;
- проведення самостійних наукових досліджень;
- підготовка аналітичних записок, доповідей, рефератів, презентацій;
- виконання індивідуальних завдань;
- написання контрольних робіт;
- підготовка до іспиту.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи із дисципліни “Ринок цінних паперів” розроблені відповідно до програми курсу “Ринок цінних паперів” для студентів напряму підготовки 050 “Економіка і підприємництво” освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” і призначені для підготовки студентів до практичних і семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи над дисципліною.

Відповідно до програми курсу збірник містить завдання з основних розділів курсу “Ринок цінних паперів”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Місце ринку цінних паперів в системі фінансового ринку, його структура та характеристика фінансових інструментів
1	Ринок цінних паперів як механізм залучення фінансових активів
2	Інструменти ринку цінних паперів
3	Механізми випуску та обігу цінних паперів
	Змістовий модуль II. Аналіз та оцінка вартості інструментів ринку цінних паперів
4	Методики оцінки та аналізу інструментів ринку цінних паперів
5	Формування портфеля цінних паперів та управління ним
	Змістовий модуль III. Інститути ринку цінних паперів
6	Фондова біржа. Організація біржової діяльності
7	Регулювання ринку цінних паперів
Разом годин: 108	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ”

Змістовий модуль I. Місце ринку цінних паперів в системі фінансового ринку, його структура та характеристика фінансових інструментів

Тема 1. Ринок цінних паперів як механізм залучення фінансових активів

Місце ринку цінних паперів в системі фінансового ринку. Еволюція ринку цінних паперів. Функції та завдання ринку цінних паперів. Принципи функціонування РЦП.

Структура ринку цінних паперів: за економічною функцією та стадією обігу (первинний, вторинний), за рівнем організації (організований, біржовий, неорганізований), за територіальною ознакою (світо-

вий, регіональний, національний), за типом інструментів (інструменти позики, інструменти власності, похідні), за видами операцій з цінними паперами (касовий і форвардний), за терміном обігу цінних паперів (грошовий та ринок капіталів).

Суб'єкти фондового ринку: емітенти (акціонерні компанії, корпорації, урядові установи, муніципальні органи), інвестори (індивідуальні особи, інституційні інвестори — холдинги, фінансові групи та компанії, інвестиційні компанії, страхові та пенсійні фонди тощо), фінансові посередники (брокери, дилери; банківські установи). Види професійної діяльності на фондовому ринку (діяльність з торгівлі цінними паперами; діяльність з управління активами інституційних інвесторів; депозитарна діяльність; діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку). Критерії допуску фінансових посередників до діяльності з управління цінними паперами; андеррайтингу, брокерської та дилерської діяльності. Види банківських послуг на ринку цінних паперів.

Література: основна [1; 8; 28; 30; 31; 34–36; 39; 47];
додаткова [48; 50–53; 55; 61; 66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Етапи розвитку ринку цінних паперів.
2. Функції ринку цінних паперів.
3. Принципи функціонування ринку цінних паперів.
4. Структура ринку цінних паперів.
5. Відмінності та характерні ознаки первинного та вторинного ринків.
6. Характеристика організованого та неорганізованого ринків (біржовий та позабіржовий ринки).
7. Характеристика суб'єктів ринку цінних паперів.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Чи є ринок цінних паперів альтернативним джерелом фінансування економіки України?
2. Фактори, що впливають на розвиток національного ринку цінних паперів.
3. Чи всі елементи функціональної підсистеми вторинного ринку цінних паперів існують в Україні?

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Еволюція ринку цінних паперів.
2. Принципи функціонування РЦП.

Завдання для самостійної роботи

Ознайомтесь з положеннями Закону України “Про цінні папери і фондовий ринок” [1, розд. III, ст. 16–27] та Закону України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” [3, ст. 4] та складіть конспект, який розкривав такі питання: які види професійної діяльності на ринку цінних паперів передбачені; основні критерії допуску до здійснення різних видів діяльності.

Теми рефератів

1. Ринок цінних паперів як джерело фінансування діяльності корпорацій.
2. Тенденції світової економіки, що обумовлюють розвиток ринку цінних паперів.
3. Роль фінансових посередників на фондовому ринку та види їх послуг.
4. Ринок цінних паперів як механізм реалізації державної політики та його завдання.
5. Держава як особливий суб’єкт ринку цінних паперів.
6. Акціонерні товариства: види, форми, призначення, джерела фінансування виробничої діяльності.

Тема 2. Інструменти ринку цінних паперів

Цінні папери – грошові документи. Фундаментальні властивості цінних паперів (стандартність, спекулятивність, ліквідність, ризикованість, дохідність, ринковість). Критерії класифікації цінних паперів. Характеристика пайових, боргових, іпотечних, комерційних, приватизаційних, похідних цінних паперів.

Ринок акцій. Характеристика звичайних та привілейованих акцій. Види привілейованих акцій (кумулятивні, некумулятивні, конвертовані, відкличні, акції зі ставкою дивиденду, що коригується, акції з часткою участі тощо). Майнові та немайнові права акціонера. Пакет акцій (значний та контрольний).

Ринок облігацій. Класифікація облігацій (за методом забезпечення, за строком та способом погашення, за методом виплати доходу, за цільовим призначенням). Іпотечні облігації (звичайні та структуровані). Умови розміщення та випуску державних облігацій та казначейських зобов’язань, муніципальних облігацій, облігацій підприємств.

Ринок векселів. Особливості векселя як боргового цінного паперу. Функції векселя (короткострокового кредиту; платежу; контролю; скорочення грошової та кредитної маси в обігу). Види векселя (про-

стий, переказний). Обов'язкові реквізити векселя. Суб'єкти операцій з векселями (емітент, трасант, трасат, ремітент, акцептант). Форми векселя (комерційний, фінансовий, казначейський). Дисконтний ринок. Операції банків з векселями.

Похідні цінні папери. Сутність та основні види похідних цінних паперів (деривативів). Функції страхування та отримання спекулятивного прибутку. Базові активи похідного цінного папера.

Строкові контракти. Форвард. Ф'ючерс. Види ф'ючерсів: відсоткові, валютні, фондові індекси. Коротка та довга позиції. Порядок укладання ф'ючерсної угоди. Початкова та варіаційна маржа. Оцінка результату ф'ючерсного контракту. Опціонний контракт. Опціони: пут і колл; американські та європейські. Довга та коротка позиції по опціону. Види опціонних операцій. Стратегії опціонного ринку (стредл, стренгл, стреп, стріп тощо). Відмінності між опціонами та ф'ючерсами.

Похідні папери: опціонний сертифікат, варант. Вартість варанту. Мотиви випуску варантів емітентом та його перевага для утримувача.

Міжнародні цінні папери — європапери (єврооблігації, євроноти, євроакції).

Література: основна [1; 6; 7; 24; 29–32; 34–39. 42; 43];
додаткова [48–53; 60–62; 66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Фундаментальні властивості цінного паперу як особливого фінансового інструменту.
2. Критерії класифікації цінних паперів.
3. Ознаки пайових цінних паперів.
4. Відмінності простих та привілейованих акцій.
5. Порядок реєстрації та випуску акцій.
6. Ознаки боргових цінних паперів.
7. Характеристика облігацій підприємств.
8. Характеристика векселів.
9. Функції та види похідних цінних паперів: характеристика ф'ючерсу, опціону, варанта.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Фінансування дефіциту державного бюджету (платіжного балансу) за рахунок випуску державних облігацій.
2. Переваги та недоліки фінансування за рахунок випуску боргових та пайових цінних паперів (порівняльна характеристика).

3. Стан розвитку похідних цінних паперів на національному ринку та фактори, що його обумовлюють.
4. Використання цінних паперів як інструментів іпотечного ринку та їх особливості.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Різновиди векселів, особливості їх дії та обігу.
2. Реквізити та інші атрибути векселів.
3. Порядок функціонування переказних і простих векселів.
4. Механізм платежу, погашення і опротестування векселів.

Завдання для самостійної роботи

Ознайомтеся з положеннями Закону України “Про цінні папери і фондовий ринок” [1, розд. I ст. 3, розд. II ст. 6–15] та складіть таблицю, що відбиватиме класифікацію цінних паперів, випуск яких передбачений законодавством України за наступною схемою.

Ознака	Різновиди	Цінні папери цього виду
Економічна природа		
Тип права, що реалізується		
Тип втіленої власності		
Економічний статус		
За формою існування		
Вираз номіналу		
Форма власності		
Національна приналежність		
Специфіка		
Цільова орієнтація		
Оборотність		
Фіксація доходності		
За порядком розміщення (видачі)		
Порядок відзиву		
За формою виписка, що визначає можливість передачі майнових прав		
Черговість задоволення претензій		
Терміновість погашення		
Порядок виконання терміну погашення		

Теми рефератів

1. Порядок отримання дозволу, реєстрації та випуску акцій згідно із законодавством України.
2. Порядок отримання дозволу, реєстрації та випуску облігацій підприємств згідно із законодавством України.
3. Регулювання обігу похідних цінних паперів в Україні:
 - 1) товарних;
 - 2) валютних;
 - 3) фондових.
4. Характеристика динаміки окремих сегментів ринку цінних паперів України за типом інструментів:
 - 1) інструменти власності;
 - 2) інструменти позики.
5. Характеристика операцій банків із векселями.
6. Спекулятивні стратегії на ринку опціонів.

Тема 3. Механізми випуску та обігу цінних паперів

Види операцій з цінними паперами: емісійні, інвестиційні, клієнтські.

Конструювання цінних паперів. Проспект емісії. Порядок реєстрації випуску цінного папера. Емісійні витрати. Способи первинного розміщення цінних паперів (андерайтинг, розміщення шляхом відкритої чи закритої підписки; прямий продаж). Функції андерайтера. Види андерайтингу (на базі твердих зобов'язань, стенд-бай андерайтинг, з авансуванням емітента, договірний, конкурентний тощо). Емісійний синдикат. Оцінка якості цінних паперів з фіксованою доходністю. Рейтинги облігацій (Standart and Poor's, Moody's тощо).

Види операцій, залежно від ринкової стратегії інвестора: хеджування, спекуляція, арбітраж. Етапи та параметри угод з цінними паперами.

Депозитарна діяльність. Функції депозитарних установ. Структура національної депозитарної системи України. Взаємодія депозитарію зі зберігачами і торгівцями цінними паперами. Порядок розміщення бездокументарного випуску цінних паперів. Депозитарні активи. Способи зберігання цінних паперів (відокремлений; колективний). Види депозитарних операцій. Переміщення цінних паперів у системі депозитарного обліку (активні та пасивні рахунки). Обслуговування операцій емітента. Документи, на підставі яких здійснюються розрахунки за договорами щодо цінних паперів.

Торгово-інформаційні системи на позабіржовому ринку (НАСД, ПФТС). Діяльність клірингово-розрахункових установ.

Література: основна [1; 2; 4; 9; 10; 12; 14; 18; 19;
21; 28–31; 33–36; 41; 43; 47];
додаткова [50–53; 56; 60–62; 64–66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Характеристика видів операцій з цінними паперами:
а) емісійних; б) інвестиційних; в) клієнтських.
2. Характеристика, переваги та недоліки різних способів розміщення цінних паперів: а) закрита підписки; б) відкрита підписка; в) андеррайтинг.
3. Рейтинги цінних паперів з фіксованою дохідністю.
4. Структура національної депозитарної системи, її учасники.
5. Поняття депозитарного активу. Цінні папери, що підлягають контролю депозитарних установ.
6. Способи зберігання цінних паперів в депозитарній установі.
7. Види операцій емітента, що проводяться депозитарною установою.
8. Види діяльності розрахунково-клірингових установ.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Підходи до розміщення цінних паперів шляхом андеррайтингу на українському та міжнародному ринках. Види андеррайтингу, що застосовуються.
2. Значення депозитарної системи в процесі контролю за збереженням та переходом права власності на цінні папери.
3. Ступінь розвитку торгово-інформаційних систем на українському ринку та особливості їх функціонування.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Порядок розміщення бездокументарного випуску цінних паперів і переведення паперів, що випущені у безпаперовій формі, у бездокументарну [4; 14, розд. 6].
2. Види депозитарних операцій (адміністративні, облікові, інформаційні) [4; 14, розд. 5].
3. Операції емітента (викуп, дроблення та консолідація, конвертація, анулювання, погашення, виплата доходів) [4; 14, розд. 7].

Завдання для самостійної роботи

Ознайомтесь з положеннями Закону України “Про цінні папери і фондовий ринок” [1] та складіть конспект, що розкриває наступні питання:

1. Етапи розміщення цінних паперів (розд. IV, ст. 28) при закритому (розділ IV, ст. 32) та відкритому (розд. IV, ст. 33) розміщенні.
2. Вимоги до складання проспекту емісії (розділ IV, ст. 30).

Теми рефератів

1. Критерії оцінки якості цінних паперів з фіксованою доходністю.
2. Особливості обліку цінних паперів при проведенні операцій депозитарієм.
3. Реєстратори – професійні учасники ринку цінних паперів.
4. Зберігачі – професійні учасники ринку цінних паперів.
5. Роль та функції фінансових посередників на етапі первинного розміщення цінних паперів.
6. Торгово-інформаційні системи на міжнародних ринках.
7. Клірингова діяльність. Проблеми функціонування клірингово-розрахункових установ в Україні.

Тестові завдання до модуля I

До кожного з наведених нижче термінів і понять, позначених цифрами, знайдіть відповідне визначення, позначене буквою.

№ пор.	Поняття		Визначення
1	2	3	4
1	Фінансовий ринок	А	ринок, на якому відбувається мобілізація капіталу через випуск цінних паперів (за винятком товарних і грошових цінних паперів)
2	Фондовий ринок	Б	ринок, на якому здійснюється рух середньострокових і довгострокових (термін понад 1 рік) накопичень
3	Ринок цінних паперів	В	сукупність відносин, пов'язаних із перерозподілом грошових ресурсів між суб'єктами господарювання на основі попиту та пропозиції на капітал
4	Біржовий ринок цінних паперів	Г	ринок, на якому забезпечується ліквідність цінних паперів та здійснюються операції з наявними, вже випущеними в обіг цінними паперами

1	2	3	4
5	Ринок капіталів	Д	ринок, на якому компанії здійснюють емісію цінних паперів та залучають капітал через їх розміщення
6	Грошовий ринок	Е	організований ринок цінних паперів, на якому обертаються цінні папери найвищої якості, а операції здійснюють професійні учасники ринку цінних паперів
7	Первинний ринок цінних паперів	Є	ринок, на якому здійснюється рух короткострокових (до одного року) накопичень
8	Вторинний ринок цінних паперів	Ж	частина фінансового ринку, де здійснюється випуск і обіг цінних паперів

9. Об'єднання підприємств, пов'язаних в єдине ціле системою взаємної участі — це:

- а) інвестиційна компанія;
- б) фінансова компанія;
- в) холдингова компанія;
- г) фінансова група.

10. Інституційний інвестор, що формує капітал за рахунок акумуляції коштів дрібних інвесторів, і єдиним видом діяльності якого є формування портфелів цінних паперів, — це:

- а) інвестиційна компанія;
- б) фінансова компанія;
- в) холдингова компанія;
- г) фінансова група.

11. Укладення цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу — це така професійна діяльність на ринку цінних паперів, як:

- а) брокерська;
- б) андерайтинг;
- в) дилерська;
- г) з управління цінними паперами;
- д) розміщення власних цінних паперів;
- е) перераховані в пунктах а і в.

12. При здійсненні професійної діяльності з торгівлі цінними паперами обов'язковими умовами для фінансових посередників (за виключенням банківських установ) є:

- а) наявність ліцензії на проведення такої діяльності;
- б) виключність цього виду діяльності;

- в) участь у саморегульвній організації;
- г) перераховані в пунктах а і б;
- д) перераховані в пунктах а, б, в.

13. Для здійснення брокерської діяльності статутний капітал фінансового посередника має становити:

- а) не менше 120 тис. грн;
- б) не менше 300 тис. грн;
- в) не менше 600 тис. грн;
- г) обмежень немає.

14. Сегмент ринку цінних паперів, на якому обертається основна переважна маса цінних паперів та здійснюється левова частка угод – це:

- а) біржовий ринок;
- б) позабіржовий ринок;
- в) національний ринок;
- г) ринок боргових зобов'язань.

15. Суб'єкти, які набувають права власності на цінні папери з метою отримання доходу від вкладених коштів та набуття відповідних прав, – це

- а) емітенти;
- б) фінансові посередники;
- в) інвестори;
- г) саморегульвні організації.

До кожного з наведених нижче термінів і понять, позначених цифрами, знайдіть відповідне визначення, позначене буквою.

№ пор.	Поняття		Визначення
1	2	3	4
16	Неемісійний цінний папір	А	цінний папір, права за яким належать особі, зазначеній у цінному папері; ім'я власника реєструється у спеціальному реєстрі
17	Пайовий цінний папір	Б	цінний папір, що може бути відкликаний емітентом до настання строку погашення
18	Іменний цінний папір	В	цінний папір, за яким емітент несе зобов'язання повернути у визначений строк кошти, інвестовані в його діяльність
19	Борговий цінний папір	Г	цінний папір, претензії за яким задовольняються пізніше, ніж за іншими цінними паперами
20	Старший цінний папір	Д	цінний папір, який може бути обмінений на визначену кількість звичайних акцій за обумовленою ціною

1	2	3	4
21	Похідний цінний папір	Е	цінний папір, що випускається поштучно або невеликими серіями
22	Ордерний цінний папір	Є	цінний папір, за якими емітент не несе зобов'язання повернути кошти, інвестовані у його діяльність
23	Молодший цінний папір	Ж	цінний папір, який фіксує проміжні права партнерів у процесі укладання угоди
24	Конвертований цінний папір	З	цінний папір, права за яким належать особі, зазначеній у цінному папері, яка може сама здійснити ці права або призначити уповноважену особу через передавальний напис
25	Відзивний цінний папір	И	цінний папір, що має першочерговість задоволення претензій

26. Фундаментальна властивість цінного папір, що відображає його здатність купуватися та продаватися, виступати як самостійний платіжний засіб – це:

- а) дохідність;
- б) ризикованість;
- в) ліквідність;
- г) ринковість;
- д) спекулятивність.

27. Привілейовані акції, відповідно до законодавства України, не можуть бути випущені на суму, що перевищує:

- а) 10 % статутного фонду;
- б) 25 % статутного фонду АТ;
- в) 50 % статутного фонду АТ;
- г) обмеження не встановлене.

28. Право акціонера на участь в управлінні справами емітента належить до групи:

- а) майнових прав;
- б) немайнових прав.

29. Пайовий цінний папір, який має першочергове право задоволення претензій, дає право на отримання частини прибутку, але не дає право на участь в управлінні, – це:

- а) проста акція;
- б) привілейована акція;
- в) інвестиційний сертифікат.

30. Відповідно до законодавства України акції можуть існувати відповідно до форми виписки:

- а) на пред'явника;
- б) іменні;
- в) ордерні;
- г) а і б;
- д) б і в.

31. В Україні існують обмеження щодо випуску облігацій підприємств:

- а) якщо сума випуску облігацій становить більш як 25 % розміру власного капіталу;
- б) якщо сума випуску облігацій становить більш як 50 % розміру власного капіталу;
- в) якщо сума випуску облігацій становить більш як 100 % розміру власного капіталу;
- г) якщо сума випуску облігацій становить більш як 300 % розміру власного капіталу;
- д) якщо випуск облігацій здійснюється до повної оплати всіх випущених акцій;
- е) немає ніяких обмежень;
- є) зазначені у пунктах а і д;
- ж) зазначені у пунктах б і д;
- з) зазначені у пунктах в і д;
- и) зазначені у пунктах г і д.

32. Нарахування відсотків за облігаціями здійснюється:

- а) після нарахування дивідендів за привілейованими акціями;
- б) після нарахування дивідендів за простими акціями;
- в) до нарахування дивідендів за привілейованими акціями;
- г) до нарахування дивідендів за простими акціями.

33. Зазначте, чи може акціонерне товариство випускати облігації підприємства для покриття збитків, пов'язаних з його господарською діяльністю:

- а) так;
- б) ні;
- в) може, якщо отримало дозвіл ДКЦПФР;
- г) може, якщо розмір збитків не перевищує 2 % статутного фонду.

34. Операції з обслуговування обігу державних облігацій внутрішньої позики, у тому числі депозитарну діяльність щодо цих паперів, здійснює:

- а) Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- б) Національний банк України;
- в) уповноважені банки;
- г) торговці цінними паперами, які мають дозвіл на зберігання та обслуговування обігу цінних паперів;
- д) зазначене в пунктах а, б;
- е) зазначене в пунктах а, б, г.

35. Облігації, що розміщуються за ціною, нижчою ніж їх номінальна вартість, — це:

- а) відсоткові облігації;
- б) дисконтні облігації;
- в) цільові облігації.

36. За умови ліквідації акціонерного товариства пріоритет під час виконання зобов'язань мають:

- а) акції прості;
- б) акції привілейовані;
- в) облігації.

37. Емітентом казначейських зобов'язань України є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- в) Національний банк України;
- г) Міністерство фінансів України.

38. Іменний депозитний (ощадний) сертифікат розміщується:

- а) у бездокументарній формі;
- б) у документарній формі;
- в) і в бездокументарній, і в документарній формі.

39. Векселі можуть існувати виключно:

- а) іменні у документарній формі;
- б) іменні у бездокументарній формі;
- в) на пред'явника у документарній формі;
- г) на пред'явника у бездокументарній формі;
- д) у формах, визначених в пунктах а і б;
- е) у формах, визначених в пунктах б і г.

40. Фізична особа, що уклала з комерційним банком договір банківського внеску, отримує документ у вигляді цінного папера. Таким цінним папером буде:

- а) іменна ощадна книжка;
- б) ощадна книжка на пред'явника;
- в) ощадний сертифікат;
- г) депозитний сертифікат;
- д) кредитний договір.

41. Виключно на біржовому ринку здійснюється обіг:

- а) ф'ючерсних контрактів;
- б) опціонних контрактів;
- в) зазначених в пунктах а і б.

42. Опціонні контракти можуть існувати в наступних формах:

- а) документарній;
- б) бездокументарній;
- в) зазначені в пунктах а і б.

43. Базовим активом фондового варанту може бути не більш як:

- а) 25 % загального випуску простих акцій;
- б) 50 % загального випуску простих акцій;
- в) обмеження не встановлене.

44. До похідних строкових контрактів належать:

- а) форварди;
- б) ф'ючерси;
- в) опціони;
- г) свопи;
- д) опціонні сертифікати;
- е) фондові;
- є) зазначені в пунктах в і г;
- ж) зазначені в пунктах а, б і в;
- з) зазначені в пунктах д і е.

45. Особливістю варанта, що характеризує його обіг на ринку цінних паперів, є право:

- а) купити певну кількість акцій за фіксованою ціною;
- б) продати певну кількість акцій за фіксованою ціною;
- в) купити певну кількість акцій за ринковою ціною;
- г) купити певну кількість акцій за ринковою ціною до їх випуску в обіг.

До кожного з наведених нижче термінів і понять, позначених цифрами, знайдіть відповідне визначення, позначене буквою.

№ пор.	Поняття		Визначення
46	Арбітражна операція	А	активна операція, спрямована на вкладання власних або залучених фінансових ресурсів у фондові активи
47	Клієнтська операція	Б	операція, що полягає у здійсненні угод із цінними паперами з метою одержання максимального прибутку від різниці між курсами у моменти укладення та виконання угод
48	Операція хеджування	В	пасивна операція, спрямована на забезпечення фінансовими ресурсами діяльності суб'єкта
49	Емісійна операція	Г	операція, що полягає в одночасній купівлі та продажу одних і тих самих (або еквівалентних) цінних паперів, що здійснюється учасником ринку з метою одержання безризикового прибутку у вигляді різниці цін
50	Облікова депозитарна операції	Д	облікова операція, яка відображає зміну місця знаходження (зберігання) визначеної кількості депозитарних активів та/або їх стану
51	Інвестиційна операція	Е	операції з придбання на первинному ринку цінних паперів в емітента з наступним їх перепродажем первинним власникам
52	Спекулятивна операція	Є	операція, спрямована на відкриття учасником ринку протилежних позицій на різних ринках відносно одного й того самого біржового активу з метою мінімізації ринкових ризиків
53	Андерайтинг	Ж	операція з ведення рахунків у цінних паперах та відображення операцій, наслідком яких є зміна кількості цінних паперів на рахунку, встановлення або зняття обмежень щодо їх обігу; зміна режиму та місця зберігання
54	Операція переміщення	З	облікова операція, яка відображає уведення до системи депозитарного обліку визначеної кількості депозитарних активів та збільшення кількості цінних паперів на рахунку в цінних паперах клієнта на таку саму кількість
55	Операція зарахування	И	операція спрямована на забезпечення зобов'язань суб'єкта перед клієнтами щодо цінних паперів або зобов'язань клієнта, пов'язаних з цінними паперами

56. Відповідно до законодавства України промислові облигації, що розміщуються через андерайтинг, повинні відповідати наступним вимогам:

- а) бути іменними;
- б) бути на пред'явника;

- в) мати фіксовану ставку відсотка;
- г) мати плаваючу ставку відсотка;
- д) бути конвертованими;
- е) зазначені в пунктах а, в і д;
- є) зазначені в пунктах б, в і д;
- ж) зазначені в пунктах а, г і д;
- з) зазначені в пунктах б, г і д.

57. Колективним способом в депозитарній установі зберігаються:

- а) цінні папери, розміщені в бездокументарній формі;
- б) цінні папери в документарній формі на пред'явника;
- в) іменні цінні папери документарної форми;
- г) всі зазначені в пунктах а, б, в;
- д) зазначені в пунктах а і б;
- е) зазначені в пунктах а і в;
- є) зазначені в пунктах б і в.

58. Між якістю цінного папера та його дохідністю існує:

- а) прямопропорційна залежність;
- б) оберненопропорційна залежність;
- в) залежності не існує.

59. Операція емітента, спрямована на збільшення номінальної вартості цінних паперів одного випуску з одночасним зменшенням їх кількості без зміни обсягу випуску, — це:

- а) викуп цінних паперів;
- б) дроблення цінних паперів;
- в) консолідація цінних паперів;
- г) конвертація цінних паперів.

60. Якщо договір щодо цінних паперів укладений на організаторі торгівлі між депонентами зберігачів — клієнтів різних депозитаріїв, розрахунково-клірингові операції здійснює той депозитарій, якого обирає:

- а) зберігач покушця активу;
- б) зберігач продавця активу;
- в) організатор торгівлі;
- г) продавець активу;
- д) покупець активу.

61. Вексель — це:

- а) доручення банку покушця банку постачальника здійснити оплату рахунків постачальника;

- б) письмове зобов'язання відповідної форми, яке дає право його власнику вимагати виплати відповідної суми у відповідний строк;
 - в) форма розрахунків, за якою банк-емітент за дорученням свого клієнта зобов'язаний здійснити платіж;
 - г) комбінований документ, який містить вимогу постачальника і доручення платника;
 - д) немає правильної відповіді.
62. Доміцильований вексель — це вексель:
- а) який оплачується миттєво;
 - б) в якому вказано конкретне місце виплати;
 - в) який існує не в документарній формі;
 - г) який існує тільки в документарній формі;
 - д) немає правильної відповіді.
63. Переказний вексель — це:
- а) письмовий документ, який містить зобов'язання особи, яка видала вексель (боржник), виплатити власнику векселя вказану суму;
 - б) зобов'язання банку — емітента векселя виплатити вказаній у векселі особі відповідну суму в установлений термін;
 - в) письмовий документ, який містить зобов'язання особи, яка видала вексель (трасант), виплатити вказану в векселі суму третій особі;
 - г) немає правильної відповіді.
64. Зазначте, чи підлягає ліцензуванню і державній реєстрації видача векселів:
- а) емісія векселів потребує ліцензування та державної реєстрації;
 - б) для видачі векселя потрібно опублікувати проспект емісії;
 - в) видачу векселя слід затвердити рішенням загальних зборів акціонерів;
 - г) контроль за видачею векселів здійснює векседавець.
65. Акцепт на переказному векселі робиться, щоб:
- а) засвідчити безумовну згоду акцептанта повністю і своєчасно виконати всі умови тексту векселя;
 - б) засвідчити позначку платника на векселі;
 - в) засвідчити факт попереднього пред'явлення векселя до платежу;
 - г) покращити інвестиційні можливості векселя.

Змістовий модуль II. Аналіз та оцінка вартості інструментів ринку цінних паперів

Тема 4. Методики оцінки та аналізу інструментів ринку цінних паперів

Вартість капіталу як міра прибутковості. Майбутня та теперішня вартість. Ставка дисконту (необхідна ставка доходу). Процентні фактори ануїтету.

Вартість капіталу: від облігацій; від привілейованої та звичайної акції. Обрахунок середньозваженої вартості капіталу, фактори що впливають на її зміну.

Ціна акції (номінальна, емісійна, балансова, ринкова, ліквідаційна). Фактори, що впливають на ціну акції. Розрахунок курсової вартості привілейованої акції, акцій з постійним та непостійним темпом приросту дивідендів. Розрахунок темпів приросту дивідендів.

Фактори, що впливають на ціну облігації. Види цін облігації (емісійна, викупна, ринкова, номінальна). Оцінка вартості облігації. Оцінка облігації з постійним доходом; конвертованої; дисконтної облігації. Розрахунок дисконту та облік векселів. Оцінка сподіваної віддачі акцій та облігацій з боку інвестора.

Оцінка похідних інструментів. Фактори, що визначають вартість ф'ючерса, опціону, варанту. Ціна ф'ючерсного контракту: базис та масштаб руху ціни контракту (тік). Стани ф'ючерсної ціни (контанко, беквордейшн). Теоретична вартість опціону. Розрахунок дисконту та премії за своповим контрактом.

Фундаментальний та технічний аналіз фондових інструментів. Фінансові коефіцієнти оцінки акцій (співвідношення ціни та доходу на акцію, ціни та обсягів продажу на акцію, ціни та балансової вартості активів). Фондові та біржові індекси. Сутність та порядок обчислення індексів зміни курсу акцій. Характеристика іноземних (Dow Jones Index, Actuaries Share, NIKKEY тощо) та українських фондових індексів (КАС, ПФТС, WOOD тощо).

Література: основна [1; 11; 22; 24; 28; 32; 33; 36; 40–42; 46];
додаткова [49; 57; 58; 61; 63; 65; 66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Принципи розрахунку вартості капіталу: а) від акції; б) від облігації.

2. Види ціни акції та фактори, що на неї впливають.
3. Види ціни облігації та фактори, що на неї впливають.
4. Принципи обліку векселів.
5. Принципи розрахунку капітального та поточного доходу при володінні цінним папером.
6. Фактори, що визначають вартість ф'ючерса, опціона, варанта.
7. Методи фундаментального аналізу цінних паперів.
8. Методи технічного аналізу цінних паперів.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Концепції дивідендної політики. Вплив дивідендної політики компанії на оцінку звичайної акції.
2. Застосування фінансових коефіцієнтів при оцінці діяльності емітента.

Завдання для самостійної роботи

Оберіть два з українських фондових індексів (КАС, ПФТС, WOOD тощо) та:

- а) за допомогою пошукових систем сформууйте базу даних динаміки зміни індексів;
- б) проаналізуйте та співставте динаміку зміни індексів за однаковий період;
- в) спробуйте визначити фактори, що призводили до зменшення чи збільшення значень індексів.

Теми рефератів

1. Характеристика національних фондових індексів (метод обчислення, структура, динаміка тощо).
2. Характеристика міжнародних фондових індексів (метод обчислення, структура, динаміка тощо).
3. Вартість власного капіталу як альтернативного джерела фінансування.
4. Джерела інформації для аналізу інструментів ринку цінних паперів.

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

Розрахуйте середньозважену вартість капіталу, якщо при фінансуванні використані наступні цінні папери: облігації (на суму

20000 грн) з купонною ставкою 9 %, привілейовані акції (на суму 10000 грн) з фіксованим відсотком 10 % та звичайні акції (на суму 75000 грн) зі ставкою 12 %, якщо податкова ставка становить 20 %.

Завдання 2

Розрахуйте номінальну та балансову вартість акцій акціонерного товариства, якщо відомо: розмір статутного фонду — 4750000 грн; загальна кількість акцій — 250000 шт.; активи емітента на цей момент складають — 6734000 грн; сума заборгованості усім кредиторам — 1725000 грн.

Завдання 3

Останній сплачений дивіденд становить 5 грн, темп приросту дивідендів — 5 %. Розрахуйте очікуваний на акцію дивіденд через рік; через два роки.

Завдання 4

Дивіденди компанії щорічно зростають на 7 %. Очікується збереження темпів приросту. Останні щорічні дивіденди склали 2,5 грн на акцію. Визначте вартість звичайної акції, якщо необхідна ставка доходу становить 12 %.

Завдання 5

Розрахуйте поточну вартість облігації з купонною ставкою 8 %, номіналом 1000 грн та строком погашення 3 роки, якщо ставка дисконту складає 6 %.

Завдання 6

Відомо, що очікуваний дивіденд наступного року складає 2,5 грн, прогнозовані дивіденди компанії протягом двох років зростатимуть на 15 %, приріст третього року — 10 %, четвертого — 8 %. Необхідна ставка доходу — 10 %. Розрахуйте максимальну поточну вартість цієї акції.

Завдання 7

Розрахуйте дисконт і суму виплати останньому векселеотримувачу за векселем з номінальною вартістю 7000 грн, що випущений на три місяці (з 05.01 по 05.04), якщо він буде врахований 20 березня за обліковою ставкою 40 %.

Завдання 8

Визначте доходність дисконтної облигації, якщо відомо: номінальна вартість облигації – 60 грн; ціна придбання – 55 грн; до погашення залишилось 240 днів.

Завдання 9

Інвестиційна компанія, що котирує облигації державної ощадної позики, встановила “чисту” ціну продажу облигацій (без урахування накопиченого купонного прибутку), яка перевищувала номінальну вартість на певну кількість відсотків. Через деякий час компанія зменшила ціну від первинної на те саме число відсотків. У результаті ціна продажу облигації стала дорівнювати 99 відсоткам. Якою була первинна ціна продажу?

Завдання 10

Інвестор продав акцію зі знижкою 10 % порівняно з призначеною ціною і забезпечив при цьому прибутковість у розмірі 8 %. Яку прибутковість забезпечив би інвестор, якби він продав акцію за первинною ціною?

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Розрахуйте вартість капіталу від облигації з номінальною вартістю 1000 грн; річною ставкою **A**; витрати на випуск та розміщення становлять **B**; податкова ставка – 20 %.

Варіант	1	2	3	4	5
A	8 %	7 %	9 %	10 %	10 %
B	2 %	0,5 %	1,5 %	2 %	1 %

Завдання 2

Розрахуйте вартість капіталу від звичайної акції за наступними даними: поточна ціна акції – **A**, очікуваний дивіденд – **B**, темп приросту дивідендів – **B**.

Варіант	1	2	3	4	5
A (грн.)	4,5	4,5	6	6,2	7
B (грн.)	0,8	0,9	1,2	1,8	0,9
B (%)	5	4	5	6	3

Завдання 3

Розрахуйте номінальну та балансову вартість акцій акціонерного товариства, якщо відомо: розмір статутного фонду – **A**; загальна кількість випущених акцій – **B**; активи емітента на даний момент – **B**; сума заборгованості всім кредиторам – **G**.

Варіант	1	2	3	4	5
A (млн грн.)	3,62	4,86	5,38	6,20	8,2
B (тис. шт.)	250	220	190	340	340
B (млн грн.)	4,30	5,12	6,60	8,60	8,9
G (млн грн.)	0,85	1,25	1,10	2,46	2,15

Завдання 4

Розрахуйте поточну вартість облигації з купонною ставкою **A**, номіналом 1000 грн та строком погашення **B**, якщо ставка дисконту складає **B**. За допомогою таблиць процентного фактора теперішньої вартості та процентного фактора теперішньої вартості анuitету обрахуйте, як зміниться вартість цієї облигації за ставки дисконту **G**. Зробіть висновок про вплив ставки дисконту на зміну оцінки облигації.

Варіант	1	2	3	4	5
A (%)	7	8	8,5	9	9,5
B (років)	3	4	5	3	4
B (%)	8,5	9	7,5	8	8,5
G (%)	6	7	10	10	11

Завдання 5

Розрахуйте сподівану ставку доходу для акції, що була придбана за **A**, має річний дивіденд **B**; поточна ціна **B**.

Варіант	1	2	3	4	5
A (грн.)	0,8	1,2	9,0	2,6	4,1
B (грн.)	0,2	0,4	0,9	0,8	1,1
B (грн.)	1,1	1,3	9,2	3,4	5,2

Завдання 6

Акціонерне товариство “А” має сплачений статутний капітал у розмірі **A**, який складається з простих та привілейованих акцій, при цьому товариством випущено максимально можливу кількість привілейованих та **B** звичайних акцій. Фіксована ставка дивіденду за привілейо-

ваними акціями становить **В**. За підсумками фінансового року чистий прибуток товариства становив **Г**, з яких на розвиток виробництва було спрямовано **Д**%. Ринкова ставка відсотка становить **Є**.

Розрахуйте, як зміниться курсова вартість простих акцій цього товариства, якщо: а) ринкова відсоткова ставка збільшиться на три відсоткові пункти; б) ринкова процентна ставка знизиться до **Ж**.

Варіант	1	2	3	4	5
<i>Статутний капітал, тис. грн. (А)</i>	100	150	200	320	180
<i>Кількість звичайних акцій, тис. од. (Б)</i>	25	20	35	30	30
<i>Ставка доходу за привілейованими акціями, % (В)</i>	14	11	13	10	12
<i>Чистий прибуток товариства, тис. грн. (Г)</i>	80	100	120	140	120
<i>Частина прибутку, спрямована на розвиток виробництва, % (Д)</i>	40	25	30	15	40
<i>Ринкова ставка, % (Є)</i>	35	30	20	25	30
<i>Нова ринкова ставка, % (Ж)</i>	30	25	18	20	28

Завдання 7

На підставі даних, наведених у таблиці, проаналізуйте значення фінансових коефіцієнтів цінного папера Вашого варіанта. За яких умов Ви б прийняли рішення про придбання акцій цього емітента.

Варіант	1	2	3	4	5
Назва компанії	Укрнафта	Концерн "Стірол"	Київ-енерго	Нижньодніпровський трубопрокатний завод	Луганськ-тепловоз
Ціна, грн. попит / пропозиція	309,0/313,5	72,1 /74,0	7,60/8,05	86,5 / 88,5	2,12 / 2,24
Зміна попиту/пропозиції, %:					
за тиждень	3,9 / 4,3	5,3 / 4,2	2,0 / 3,2	2,4 / 2,9	6,1 / 10,9
з початку року	50,0/51,2	-46,6/ -49,0	-1,9 / 1,4	94,4 / 88,7	76,8 / 80,6
Ринкова капіталізація, млн грн.	16856,03	1981,95	845,24	4696,98	479,36
Ціна / прибуток (P/E)	10,66	3,64	23,53	9,07	2315,73
Ціна / виручка (P/S)	3,35	0,90	0,50	1,53	1,30
Ціна / номінал (P/B)	2,47	1,24	0,63	3,65	3,08

Тема 5. Формування портфеля цінних паперів та управління ним

Портфель цінних паперів. Принципи формування інвестиційного портфеля. Цілі створення портфеля. Види портфелів цінних паперів (індивідуальний і портфель підприємства). Типи фондових портфелів (за рівнем ризику, за рівнем ліквідності, за спеціалізацією основних видів фінансових інструментів тощо). Характеристика стабільного, прибуткового та портфеля зростання. Розрахунок середньозваженої дохідності портфеля.

Ризики портфелів цінних паперів. Співвідношення ризику і доходу. Систематичні та несистематичні ризики. Методи вимірювання ризиків портфельних інвестицій (середньоквадратичне стандартне відхилення, коефіцієнти коваріації і варіації, бета-коефіцієнт, модель оцінки капітальних активів, лінії надійності ринку).

Стратегії управління портфелем цінних паперів. Активний стиль управління (стратегії “акцій зростання”; “недооцінені акції”; “вибір сектору” тощо). Методи пасивного управління портфелем. Диверсифікація.

Інститути спільного інвестування (інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, довірчі товариства). Класифікація ІСІ (типи: відкриті, інтервальні, закриті; види: диверсифіковані, недиверсифіковані, венчурні). Компанії з управління активами.

Література: основна [1; 5; 17; 20; 26; 28; 35; 40; 46];
додаткова [57; 58; 61; 63; 65; 66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Принципи формування інвестиційного портфеля.
2. Види портфелів цінних паперів та їх характеристика.
3. Типи портфелів цінних паперів та їх характеристика.
4. Класифікація портфельних ризиків.
5. Методи оцінки портфельних ризиків:
 - а) стандартне середньоквадратичне відхилення;
 - б) коефіцієнти варіації та коваріації;
 - в) модель оцінки капітальних активів.
6. Типи та види інститутів спільного інвестування.
7. Структура активів інститутів спільного інвестування (диверсифікованих, недиверсифікованих, венчурних).
8. Функції компаній з управління активами. Обмеження їх повноважень.

Дискусійні питання до семінарського заняття

Ступінь розвитку інструментів ринку цінних паперів та мотивації, що визначають вибір портфельної стратегії. Етапи формування стратегії.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Ознайомтесь з нормативно-правовою базою функціонування інститутів спільного інвестування в Україні [5, 17] та складіть таблицю, що систематизуватиме особливості структури активів та обмеження щодо їх підбору для: диверсифікованих фондів; недиверсифікованих фондів; венчурних фондів. Наприклад,

Вид актива	Диверсифікований фонд, % від вартості активів	Недиверсифікований фонд, % від вартості активів	Венчурний фонд, % від вартості активів
<i>Грошові кошти, у тому числі в іноземній валюті, на банківських поточних рахунках і депозитних внесках</i>	1. Не менше 10 % при проведенні відкритої підписки на цінні папери ІСІ відкритого та інтервального типу. 2. Не більше 30 %, включаючи депозитні сертифікати і облігації комерційних банків	1. Не більше 50 %. 2. Не менше 10 % при проведенні відкритої підписки на цінні папери ІСІ відкритого та інтервального типу	Не більше 50 %

Теми рефератів

1. Альтернативні стратегії інвестування: оцінка, вибір, застосування.
2. Агресивна стратегія управління інвестиційним портфелем.
3. Ризики фінансового інвестування: джерела виникнення, класифікація.
4. Управління інвестиційними ризиками.
5. Методи портфельного аналізу.
6. Діяльність інститутів спільного інвестування на національному ринку.
7. Використання коефіцієнтів коваріації та кореляції для вимірювання ступеня взаємозв'язку дохідностей двох цінних паперів.
8. Етапи формування стратегії на фондовому ринку.
9. Джерела інформаційного забезпечення портфельного інвестора.

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

Розрахуйте стандартне середньоквадратичне відхилення і коефіцієнт варіації для акції **А**, про яку відомо, що за останні три звітні періоди дивіденди склали відповідно 4 грн, 4,60 грн, 4,20 грн. Порівняйте отримані Вами значення з акцією **Б**, коефіцієнт варіації якої дорівнює 0,09, і зробіть висновок щодо того, якій з акцій слід віддати перевагу при включенні в портфель інвестора, неохочого до ризику.

Завдання 2

Розрахуйте необхідну ставку доходу акції **А**, якщо відомо, що:

- безризикова ставка на ринку дорівнює 8 %;
- середня ринкова дохідність дорівнює 12 %;
- середня дохідність підприємств тієї ж галузі дорівнює 15 %.

Зробіть висновок, чи слід купувати цю акцію, якщо останній сплачений дивіденд складав 14 % до номіналу.

Завдання 3

Умовний інвестор сформував портфель цінних паперів за рахунок придбання наступних:

- 1) 10000 одиниць акцій підприємства А за ціною 5 грн з дохідністю 15 %;
- 2) 6000 одиниць акцій підприємства Б за ціною 3 грн з дохідністю 12 %;
- 3) 1000 облігацій підприємства А за номіналом 100 грн з дохідністю 10 %;
- 4) 500 державних облігацій внутрішньої позики з номіналом 1000 грн і дохідністю 7 %.

Розрахуйте середню дохідність сформованого портфеля інвестора.

Завдання 4

Є певна кількість портфелів з очікуваними дохідностями, стандартним відхиленням і рівнем корисності (гр. од.). Виходячи з цієї інформації побудуйте графік кривих байдужості умовного інвестора А. Поясніть, чому робиться припущення, що криві байдужості нахилені і спрямовані догори і праворуч.

<i>Портфель</i>	<i>Очікувана дохідність, %</i>	<i>Стандартне відхилення, %</i>	<i>Рівень корисності, гр. од.</i>
1	5	0	10
2	6	10	10
3	9	20	10
4	14	30	10
5	10	0	20
6	11	10	20
7	14	20	20
8	19	30	20
9	15	0	30
10	16	10	30
11	19	20	30
12	24	30	30

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1

За наведеною в таблиці інформацією про акції, що входять до портфеля цінних паперів обчисліть:

- а) очікувану дохідність для кожної акції; б) очікувану дохідність портфеля.

Варіант	Акції	Початкова вартість інвестицій, грн.	Очікувана вартість інвестицій наприкінці періоду, грн.	Частка в початковій ринковій вартості портфеля, %
1	2	3	4	5
1	А	400	600	20,0
	Б	200	250	18,4
	В	1000	1000	25,7
	Г	950	1500	35,9
2	А	400	600	30,5
	Б	200	250	15,5
	В	1000	1100	23,7
	Г	900	1200	30,3
3	А	800	830	17,8
	Б	200	200	23,9
	В	900	950	24,0
	Г	1000	1200	34,3

1	2	3	4	5
4	A	500	600	25,0
	Б	250	250	14,6
	B	800	1000	24,2
	Г	1050	1500	36,2
5	A	500	700	19,2
	Б	200	300	7,7
	B	1000	1000	38,5
	Г	900	1500	34,6

Завдання 2

За трьома видами акцій проведено оцінку спільного вірогідного розподілу дохідностей. Обчислити очікувану дохідність і стандартне відхилення портфеля цінних паперів, якщо умовний інвестор 20 % коштів спрямує в придбання акцій А, 50 % – в придбання акцій Б і 30 % – в акції В. Припускається, що дохідність кожного цінного папера некорельована з дохідністю інших цінних паперів.

Варіант	Результат	Дохідність акцій			Вірогідність розподілу дохідності акції
		A	Б	B	
1	1	-10	10	0	0,30
	2	0	10	10	0,20
	3	10	5	15	0,30
	4	20	-10	5	0,20
2	1	-5	0	5	0,10
	2	10	5	-5	0,40
	3	0	5	5	0,40
	4	15	10	5	0,10
3	1	-5	10	0	0,15
	2	0	5	5	0,35
	3	5	15	10	0,35
	4	-10	5	0	0,15
4	1	-5	0	5	0,30
	2	-10	5	5	0,20
	3	0	5	5	0,30
	4	15	10	5	0,20
5	1	-5	10	0	0,10
	2	0	5	5	0,40
	3	5	15	10	0,40
	4	-10	5	0	0,10

Тестові завдання до модуля II

1. Якщо значення коефіцієнта, що відображає співвідношення балансової і ринкової вартості (P/B) менше одиниці, це свідчить про те, що:

- а) цінний папір недооцінений;
- б) цінний папір переоцінений;
- в) не дає змоги визначити правильність оцінки цінного папера.

2. Аналіз тенденцій розвитку ринкового курсу акцій окремого емітента, що проводиться за допомогою графіків, конфігурації яких відображають ринкову поведінку активів, є елементом:

- а) технічного аналізу;
- б) фундаментального аналізу.

3. Сукупний індекс Нью-Йоркської фондової біржі, що відображає динаміку курсів акцій усіх корпорацій, зареєстрованих на біржі, — це:

- а) Dow Jones Index;
- б) Value Line Composite Index;
- в) NYSE Composite Index;
- г) Wilshire-5000;
- д) Standart's & Poor's Index.

4. Капіталізована вартість акцій — це показник:

- а) що, показує темпи зростання вкладеного капіталу і є різницею між сумою чистого прибутку та відсотків за користування позичковим капіталом, що поділена на балансову вартість акціонерного капіталу;
- б) що визначає ринкову вартість акцій і є добутком загальної кількості акцій даного емітента на середньозважену ціну попиту учасників ринку;
- в) що характеризує можливість продажу акцій конкретного емітента і є співвідношенням загального обсягу пропозиції акцій до реального обсягу їх продажу.

5. Індекс, що може використовуватися для аналізу вартості акцій певної галузі на українському ринку, — це:

- а) індекс ProU-50;
- б) інтегральний індекс;
- в) ПФТС-індекс;
- г) індекс КАС.

6. При порівнянні коефіцієнта ціна-дохід стосовно акцій декількох підприємств більшу інвестиційну привабливість мають акції:

- а) з меншим значенням коефіцієнта;
- б) з більшим значенням коефіцієнта;
- в) не дозволяє визначити рівень інвестиційної привабливості цінного папера.

7. Аналіз цінних паперів, що ґрунтується на минулій та поточній ринковій поведінці фондових цінностей і на підставі її аналізу дозволяє прогнозувати їх динаміку в майбутньому, — це:

- а) технічний аналіз цінних паперів;
- б) фундаментальний аналіз цінних паперів.

8. Кон'юнктура фондового ринку характеризується динамікою спеціальних індексів, що будуються як усереднений розмір котирувань цінних паперів обраного кола компаній. При побудові індексів стану фондового ринку використовуються наступні методи розрахунку:

- а) темпи зміни середньоарифметичної величини цін певного набору акцій;
- б) темпи зміни середньозваженої величини ціни акцій;
- в) середньоарифметичний темп зміни ціни акцій;
- г) середньогометричний темп зміни ціни акцій;
- д) зазначені в пунктах а і б;
- е) зазначені в пунктах а, б і г;
- є) зазначені в пунктах а, б, в і г.

9. Індекс, що найширше відображає узагальнену оцінку даних українського фондового ринку, — це:

- а) індекс КАС-20(s) простий;
- б) індекс КАС-20(w) зважений;
- в) інтегральний індекс;
- г) ПФТС-індекс;
- д) індекс ProU-50.

10. Оцінка фінансових інвестицій, за якої їх ринковий курс визначається внутрішньою вартістю підприємства та його корпоративних прав, — це:

- а) технічний аналіз фондових інструментів;
- б) фундаментальний аналіз фондових інструментів.

11. При прийнятті рішення про включення цінного папера в портфель, при наявності альтернативного цінного папера, за критерієм мінімізації ризику, перевагу має той:

- а) коефіцієнт варіації якого менше;

- б) коефіцієнт варіації якого більше;
- в) значення коефіцієнта варіації не враховується.

12. Ризик зниження прибутковості, прямих фінансових витрат, що виникає в операціях з цінними паперами у зв'язку з невизначеністю їх фінансових результатів, можливою неефективністю виробництва, маркетинговими помилками чи прорахунками фінансового менеджменту, є:

- а) систематичним ризиком;
- б) несистематичним ризиком.

13. Коефіцієнт β відображає рівень ризику за окремим цінним папером як об'єктом фінансового інвестування. Якщо $\beta < 1$, то ризик інвестування у цей цінний папір:

- а) нижче середньоринкового;
- б) знаходиться на рівні середньоринкового;
- в) вище за середньоринковий.

14. Портфель, що формується за критерієм максимізації поточного доходу чи приросту інвестованого капіталу поза залежністю від ступеня інвестиційного ризику, є:

- а) агресивним портфелем;
- б) поміркованим портфелем;
- в) консервативним портфелем.

15. Компанія з управління активами при формуванні статутного капіталу повинна дотримуватися наступних вимог:

- а) частка держави не перевищує 25 %;
- б) частка держави не перевищує 10 %;
- в) розмір статутного капіталу, сплачений грошовими коштами, становить суму, не меншу, ніж 300000 євро;
- г) розмір статутного капіталу, сплачений грошовими коштами, становить суму, не меншу, ніж 100000 євро;
- д) зазначені в пунктах а і в;
- е) зазначені в пунктах а і г;
- є) зазначені в пунктах б і в;
- ж) зазначені в пунктах б і г.

16. Зазначте, чи можна зменшити систематичний ризик за рахунок диверсифікації портфеля:

- а) так;
- б) ні.

17. Інститут спільного інвестування, що залучає грошові кошти шляхом емісії інвестиційних сертифікатів, є:

- а) пайовим інвестиційним фондом;
- б) корпоративним інвестиційним фондом.

18. Якщо ІСІ (або компанія з управління активами ІСІ) бере на себе зобов'язання здійснювати на вимогу інвесторів викуп цінних паперів, емітованих цим ІСІ, протягом обумовленого у проспекті емісії строку, але не рідше одного разу на рік, то такий фонд класифікується як фонд:

- а) закритого типу;
- б) інтервального типу;
- в) відкритого типу.

19. Виключно у формі строкового може бути створено інвестиційний фонд:

- а) закритого типу;
- б) інтервального типу;
- в) відкритого типу.

20. Виключно юридичні особи можуть бути учасниками:

- а) пайового інвестиційного фонду;
- б) корпоративного інвестиційного фонду;
- в) венчурного фонду;
- г) зазначених в пунктах а, б і в;
- д) зазначених в пунктах а і б.

21. При формуванні портфеля диверсифікованого фонду, кількість цінних паперів одного емітента, що включається в портфель, не повинна перевищувати:

- а) 5 % загального обсягу емісії;
- б) 10 % загального обсягу емісії;
- в) 25 % загального обсягу емісії;
- г) 40 % загального обсягу емісії.

22. Включення в структуру портфеля інвестиційного фонду похідних цінних паперів, згідно з законодавством України:

- а) має бути не менше 10 % вартості активів;
- б) може бути не більше 20 % вартості активів;
- в) не допускається;
- г) допускається без обмежень.

23. Венчурний фонд може здійснювати розміщення власних цінних паперів:

- а) шляхом відкритого продажу;
- б) шляхом приватного розміщення;
- в) зазначене в пунктах а і б.

24. На відміну від недиверсифікованого фонду, в структурі активів диверсифікованого не можуть бути представлені наступні види активів:

- а) об'єкти нерухомості;
- б) облігації місцевих позик;
- в) інвестиційні сертифікати;
- г) корпоративні права (паї);
- д) цінні папери іноземних держав та інших іноземних емітентів;
- е) зазначені в пунктах а, б, в, г і д;
- є) зазначені в пунктах а, б, в і г;
- ж) зазначені в пунктах а, в і г;
- з) зазначені в пунктах б і д;
- и) зазначені в пунктах в і г;
- і) зазначені в пунктах в, г і д.

25. Зазначте, скільки фінансових інструментів має бути в портфелі цінних паперів, щоб вважати його диверсифікованим:

- а) не менше 5;
- б) від 5 до 10;
- в) від 8 до 20;
- г) понад 20.

Змістовий модуль III. Інститути ринку цінних паперів

Тема 6. Фондова біржа. Організація біржової діяльності

Складові інфраструктури РЦП (депозитарні установи, зберігачі та реєстратори, фондові біржі, торговельно-інформаційні системи, саморегульовані організації, центри сертифікатних аукціонів, аудиторські та консалтингові компанії, центри підготовки фахівців фондового ринку).

Фондова біржа — елемент вторинного ринку цінних паперів. Функції, завдання, принципи функціонування фондової біржі. Систематизація фондових бірж світу. Ознаки міжнародної фондової біржі. Відмінності біржового та позабіржового ринків. Біржовий сегмент на українському ринку.

Організаційно-управлінська структура фондової біржі. Учасники біржової торгівлі (біржовий брокер, трейдер, спеціаліст, брокер — комісіонер, член фондової біржі). Етапи біржового процесу. Форми біржового торгу: за формою проведення (постійний, сесійний, контактний, електронний); за формою організації (простий аукціон та подвійний). Лістинг: критерії та порядок допуску цінних паперів. Пе-

реваги та недоліки перебування у лістингу. Контроль за компаніями-емітентами. Делістинг – основні вимоги.

Форми замовлень клієнтів брокерським конторам (ринкове, лімітоване, стоп-замовлення; стандартні додаткові умови). Сутність котирування та його види. Курс дня (курс рівноваги). Процедура визначення курсу дня. Види біржових угод (касові, строкові: тверді, онкольні, угоди з премією, з опціонами). Обов'язкові реквізити термінових контрактів. Порядок укладання і виконання біржових угод.

Література: основна [1; 15; 16; 20; 25; 28; 31; 35; 41; 47];
додаткова [49; 61; 62; 66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Функціональна структура біржі.
2. Учасники біржової торгівлі та їх характеристика.
3. Поняття лістингу та делістингу.
4. Форми біржових замовлень.
5. Види котирувань (фіксингове і мультифіксингове).
6. Характеристика видів біржових угод.
7. Порядок здійснення угод купівлі-продажу в операційному залі біржі.
8. Порядок розрахунку за угодами на фондовій біржі.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Правила створення та особливості функціонування фондових бірж в Україні [1, розд. III, ст. 21–25; 15; 16]: а) вимоги до створення фондової біржі; б) зміст статуту та правил фондової біржі; в) порядок організації торгівлі на фондовій біржі.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1

Ознайомтесь з Положенням про функціонування фондових бірж [16] та Положенням про регулювання діяльності фондових бірж та торговельно-інформаційних систем [15]. На підставі отриманої інформації складіть таблицю критеріїв перебування цінних паперів у списках першого та другого рівня лістингу на українських біржах за наступною схемою.

Критерій	Для акцій	Для облігацій підприємств	Для облігацій місцевих позик	Для цінних паперів інститутів спільного інвестування
----------	-----------	---------------------------	------------------------------	--

Теми рефератів

1. Характеристика біржового сегмента ринку цінних паперів України (кількість бірж, обсяги операцій, спеціалізація тощо).
2. Вимоги щодо лістингу цінних паперів на міжнародних біржах.
3. Особливості укладання та виконання біржових угод на українських фондових біржах.
4. Ф'ючерсні операції з цінними паперами.

Завдання до практичного заняття

Завдання 1

На підставі акумульованих замовлень розрахуйте курс цінного папера та зробіть висновок про збалансованість попиту та пропозиції на нього.

Листок доручень спеціаліста

Купівля		Ліміт ціни, грн.	Продаж		Найвищий можливий оборот
Кількість акцій	Сукупна кількість		Сукупна кількість	Кількість акцій	
1400		ЗКД			
-		3,7		700	
500		3,6		600	
1000		3,5		800	
800		3,4		700	
800		3,3		600	
900		3,2		-	
		ЗКД		800	

Завдання 2

Читання інформації про котирування цінних паперів

Результати котирування акцій на NYSE

52 High	week Low	Stock	Div	Yld,%	P/E	Vols 100s	High	Low	Close	Net Chg
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
49 1/4	33 1/4	ATT	1,3	3,5	39	97912	38 3/8	37 3/8	38 1/4	+1 1/8

Результати торгів державними борговими зобов'язаннями

CouponRate, %	Maturity	Prise		Change	Ask Yield
		Ask	Bid		
1	2	3	4	5	6
75/8	Feb 02-07	106:03	106:05	+10	6,23

Результати торгів корпоративними облигаціями

Issue	Coupon-Rate, %	Maturity	Prise	Change	Ask Yield	Prior Yield
1	2	3	4	5	6	7
E. I. B	8 1/4	20/12/07	111 14/16	+6/16	6,36	6,39

Тема 7. Регулювання ринку цінних паперів

Сутність і причини регулювання РЦП. Завдання і методи регулювання. Складові процесу регулювання. Форми регулювання (державно-правова, інституційно-правова). Саморегулівні організації (NASD, ПАРТАД, ПФТС та ін.). Переваги та недоліки їх участі в процесі регулювання.

Міжнародні організації в системі регулювання РЦП (Міжнародна організація комісій з цінних паперів, Міжнародна федерація фондових бірж).

Правова база становлення та розвитку РЦП в Україні. Система державних органів регулювання РЦП України. Функції та завдання Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Стратегічні напрями розвитку ринку цінних паперів України: удосконалення механізмів захисту прав інвесторів, розвиток інструментів ринку цінних паперів, зосередження укладання договорів купівлі-продажу цінних паперів на фондових біржах та інших організаторах торгівлі цінними паперами, розвиток інвестиційної інфраструктури.

Література: основна [1; 3; 21; 31; 36–39; 44];
додаткова [50; 51; 61; 66]

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Причини регулювання РЦП.
2. Методи регулювання РЦП.
3. Характеристика форм регулювання.
4. Міжнародні організації, що здійснюють регулювання ринку цінних паперів.
5. Функції та завдання Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України.

Дискусійні питання до семінарського заняття

1. Вибір форми регулювання ринку цінних паперів. Фактори, що обумовлюють превалювання державно-правової чи інституційно-правової форм. Чи існують вони в чистому вигляді?

2. Стратегічні напрями розвитку ринку цінних паперів України: дійсність, проблеми, перспективи.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Структура Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України [1; 3].
2. Повноваження та засоби впливу ДКЦПФР на суб'єктів фондового ринку [1; 3].
3. Особливості державного впливу на діяльність саморегулювних організацій [1, розд. VI, ст. 48, 49].

Теми рефератів

1. Причини та завдання регулювання ринку цінних паперів.
2. Складові процесу регулювання ринку цінних паперів.
3. Форми регулювання (державно-правова, інституційно-правова).
4. Система органів державного регулювання ринку цінних паперів України.
5. Функції та завдання Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
6. Міжнародний досвід регулювання ринку цінних паперів (на прикладі окремої країни).
7. Загальні ознаки ринків, що виникають (emerging market), та особливості їх регулювання.
8. Правове забезпечення функціонування ринку цінних паперів в Україні.
9. Особливості діяльності та ступінь впливу саморегулювних організацій на міжнародному ринку.
10. Місце ДКЦПФР в системі регулювання ринку цінних паперів України: структура та функції.
11. Міжнародні організації в системі регулювання ринку цінних паперів.
12. Аналіз нормативно-правового забезпечення функціонування ринку цінних паперів України (за окремими сегментами і напрямками).

Тестові завдання до модуля III

1. Фондова біржа в Україні може бути створена в наступній організаційно-правовій формі:
 - а) товариство з повною відповідальністю;

- б) командитне товариство;
 - в) товариство з додатковою відповідальністю;
 - г) акціонерне товариство.
2. Вимоги щодо перебування цінного папера в першому рівні лістингу для акцій на українських фондових біржах:
- а) вартість чистих активів емітента не менше 100 млн грн;
 - б) вартість чистих активів емітента не менше 50 млн грн;
 - в) прибуток за останній балансовий рік не менше 100 млн грн;
 - г) емітент не має збитків за підсумками останнього фінансового року;
 - д) прибуток за останній балансовий рік не менше 50 млн грн;
 - е) емітент не має збитків за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років;
 - є) зазначені в пунктах а і в;
 - ж) зазначені в пунктах а, в і е;
 - з) зазначені в пунктах б, в і г;
 - и) зазначені в пунктах а, г і д.
3. Для здійснення діяльності фондові біржі, що здійснюють кліринг та розрахунки, в Україні мають підтримувати власний капітал в розмірі:
- а) не менше 1 млн грн;
 - б) не менше 3 млн грн;
 - в) не менше 6 млн грн;
 - г) не менше 10 млн грн.
4. Частка одного торговця цінними паперами в статутному капіталі фондової біржі:
- а) обмеження не встановлене;
 - б) не більше 20 %;
 - в) не більше 10 %;
 - г) не більше 5 %.
5. Кількість засновників фондової біржі, що мають ліцензії на здійснення операцій з цінними паперами, згідно із українським законодавством, має становити:
- а) обмеження не встановлено;
 - б) не менше 10 суб'єктів;
 - в) не менше 20 суб'єктів;
 - г) не менше 20 % учасників ринку, що отримали відповідну ліцензію;
 - д) не менше 50 % учасників ринку, що отримали відповідну ліцензію.

6. Конкурсний спосіб організації торгівлі, згідно з яким купівля-продаж цінних паперів здійснюється брокером у заздалегідь визначений час методом накопичення та одночасного виконання замовлень на купівлю і продаж цінних паперів, є:

- а) онкольний аукціон;
- б) безперервний аукціон.

7. За обсягами угод, що здійснюються на біржовому сегменті в Україні, лідером є:

- а) Українська міжнародна фондова біржа;
- б) Київська міжнародна фондова біржа;
- в) Українська фондова біржа;
- г) Українська міжбанківська валютна біржа;
- д) Донецька фондова біржа;
- е) Луганська фондова біржа.

8. Стан, коли ф'ючерсна ціна в момент укладання угоди вище ціни на ринку спот, називається:

- а) беквордейшн;
- б) контанко.

9. Замовлення на здійснення операції з цінним папером за чітко визначеною конкретною ціною є:

- а) ринковим;
- б) лімітованим;
- в) стоп-замовленням.

10. Цінний папір може бути вилучений з офіційного котирування (процедура делістингу):

- а) виключно за ініціативою біржі;
- б) за ініціативою компанії, що перебуває в лістингу;
- в) зазначене в пунктах а і б.

11. Визначення біржового курсу на цінні папери, що передбачає постійне співставлення біржових замовлень на купівлю та продаж певного цінного папера, характеризується як:

- а) фіксинг;
- б) лістинг;
- в) мультифіксинг.

12. Курс дня – це:

- а) курс, за яким отримано тах кількість замовлень на продаж;
- б) за яким отримано тах кількість замовлень на купівлю;

- в) за яким тах кількість цінних паперів змінюють свого власника;
 - г) курс, який визначається в ринковому замовленні.
13. Угода класифікується як термінова, якщо термін її виконання:
- а) понад три робочі дні з дня укладання угоди;
 - б) не пізніше п'ятого робочого дня, що настає за днем укладання угоди;
 - в) не пізніше третього робочого дня, що настає за днем укладання угоди;
 - г) не пізніше наступного робочого дня.
14. На українських фондових біржах розрахунок за касовими угодами базовим активом яких є облігації, здійснюється:
- а) понад п'ять робочих днів з дня укладання угоди;
 - б) не пізніше п'ятого робочого дня, що настає за днем укладання угоди;
 - в) не пізніше третього робочого дня, що настає за днем укладання угоди;
 - г) не пізніше наступного робочого дня;
 - д) обмеження не встановлене.
15. Тверді угоди на строк передбачають:
- а) розрахунок за курсом на день, зазначений в угоді;
 - б) розрахунок за курсом, зазначеним в угоді;
 - в) встановлення курсу на день, що визначається продавцем;
 - г) встановлення курсу на день, що визначається покупцем.
16. Безпосереднє формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики на ринку цінних паперів здійснює такий орган, як:
- а) Кабінет Міністрів України;
 - б) Національний банк України;
 - в) Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг;
 - г) Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
 - д) Міністерство економіки;
 - е) Міністерство фінансів.
17. ДКЦПФР може делегувати саморегульвній організації такі повноваження:
- а) збирання, узагальнення та аналітичне оброблення даних щодо провадження відповідного виду професійної діяльності;
 - б) проведення перевірок провадження відповідного виду професійної діяльності, дотримання вимог законодавства про цінні папери, правил, стандартів професійної поведінки;

- в) встановлення вимог щодо випуску та обігу цінних паперів і їх похідних, у тому числі іноземних емітентів;
 - г) реєстрація випусків ЦП;
 - д) подання клопотання про припинення (зупинення) дії ліцензії на провадження професійним учасником фондового ринку певного виду діяльності;
 - е) зазначені в пунктах а, б, в;
 - є) зазначені в пунктах а, б і д;
 - ж) зазначені в пунктах в і г;
 - з) зазначені в пунктах а і д.
18. Умовами прийняття рішення ДКЦПФР про створення саморегульованої організації на фондовому ринку є:
- а) наявність у власності для забезпечення статутної діяльності активів у розмірі не менше ніж 300 тис. грн;
 - б) наявність у власності для забезпечення статутної діяльності активів у розмірі не менше ніж 600 тис. грн;
 - в) статус невідприємницької організації;
 - г) зазначене в пунктах а і в;
 - д) зазначене в пунктах б і в.
19. Прямий вплив на учасників РЦП при державному регулюванні здійснюється через:
- а) встановлення обов'язкових вимог до учасників ринку;
 - б) ліцензування та державну реєстрацію професійної діяльності;
 - в) проведення податкової політики;
 - г) проведення грошової політики;
 - д) зазначене в пунктах а і б;
 - е) зазначене в пунктах б і в;
 - є) зазначене в пунктах в і г.
20. Саморегульованими організаціями в Україні є:
- а) депозитарії;
 - б) реєстратори;
 - в) Українська фондова біржа;
 - г) торговельно-інформаційні системи;
 - д) зазначені в пунктах а, в і г;
 - е) зазначені в пунктах в і г;
 - є) зазначені в пунктах а і г.

Тестові завдання з дисципліни “Ринок цінних паперів” (підсумковий контроль)

1. Коли дисконтна ставка на ринку зменшується, раніше випущені облігації продаються за:
 - а) вищою ринковою ціною;
 - б) нижчою ринковою ціною;
 - в) зміни ринкової ціни не відбувається.
2. Для проведення дилерської діяльності в Україні статутний капітал фінансового посередника має становити:
 - а) не менше 120 тис. грн;
 - б) не менше 300 тис. грн;
 - в) не менше 600 тис. грн;
 - г) обмежень немає.
3. Укладення цивільно-правових договорів (зокрема, договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи є таким видом діяльності, як:
 - а) андерайтинг;
 - б) дилерська;
 - в) брокерська;
 - г) з управління цінними паперами;
 - д) розміщення власних цінних паперів;
 - е) перераховані в пунктах а і в.
4. При прийнятті рішення про включення цінного папера в портфель, за наявності альтернативного цінного папера, інвестор, не схильний до ризику, вибере цінний папір:
 - а) коефіцієнт варіації якого менше;
 - б) коефіцієнт варіації якого більше;
 - в) значення коефіцієнта варіації не враховується.
5. Цінний папір, права за яким належать особі, зазначеній у цінному папері, яка може сама здійснити ці права або призначити своїм розпорядженням іншу уповноважену особу, здійснивши передавальний напис, — це:
 - а) іменний цінний папір;
 - б) цінний папір на пред'явника;
 - в) ордерний цінний папір.
6. Цінний папір, за яким емітент несе зобов'язання повернути у визначений строк кошти, інвестовані в його діяльність, але який не

дає права власникам на участь в управлінні справами емітента, належить до групи:

- а) пайових цінних паперів;
- б) іпотечних цінних паперів;
- в) боргових цінних паперів;
- г) товаророзпорядчих цінних паперів;
- д) похідних цінних паперів.

7. Коефіцієнт β відображає рівень ризику за окремим цінним папером як об'єктом фінансового інвестування. Якщо $\beta > 1$, то ризик інвестування у даний цінний папір:

- а) нижче середньоринкового;
- б) знаходиться на рівні середньоринкового;
- в) вище за середньоринковий.

8. Портфель, що формується за критерієм мінімізації рівня інвестиційних ризиків, виключає використання інструментів, рівень ризику яких перевищує середньоринковий, називається:

- а) спекулятивним портфелем;
- б) поміркованим портфелем;
- в) консервативним портфелем.

9. Привілейовані акції, відповідно до законодавства України, не можуть бути випущені на суму, що перевищує:

- а) 10 % статутного фонду;
- б) 25 % статутного фонду АТ;
- в) 50 % статутного фонду АТ;
- г) обмеження не встановлене.

10. При формуванні портфеля диверсифікованого фонду, кількість цінних паперів одного емітента, що включається в портфель, не повинна перевищувати:

- а) 5 % загального обсягу емісії;
- б) 10 % загального обсягу емісії;
- в) 25 % загального обсягу емісії;
- г) 40 % загального обсягу емісії.

11. Операція емітента з цінними паперами, що передбачає зменшення номінальної вартості цінних паперів одного випуску діленням на визначений коефіцієнт з одночасним збільшенням їх кількості без зміни обсягу випуску, це операція:

- а) анулювання;
- б) конвертація;
- в) консолідація;

- г) дроблення;
- д) асиміляція.

12. Фундаментальною властивістю цінного папера бути засобом збереження й нагромадження багатства, є така властивість, як:

- а) дохідність;
- б) ризикованість;
- в) ліквідність;
- г) ринковість;
- д) спекулятивність.

13. Зазначте, чи можна зменшити несистематичний ризик за рахунок диверсифікації портфеля:

- а) так;
- б) ні.

14. Облігація, яка за бажанням власника може бути обмінена на інші цінні папери (як правило, акції), що випускаються тим самим емітентом, є:

- а) облігацією з правом дострокового погашення;
- б) конвертованою облігацією;
- в) компенсованою облігацією;
- г) варантом.

15. Інститут спільного інвестування, що існує у вигляді відкритого акціонерного товариства (залучає капітал через випуск власних акцій — простих іменних, що розміщуються шляхом відкритої підписки) і здійснює діяльність виключно в галузі спільного інвестування, є:

- а) пайовим інвестиційним фондом;
- б) корпоративним інвестиційним фондом.

16. Якщо інститут спільного інвестування не бере зобов'язання щодо викупу емітованих ним цінних паперів (або компанією з управління його активами) до моменту його реорганізації або ліквідації, то він класифікується як:

- а) відкритого типу;
- б) інтервального типу;
- в) закритого типу.

17. Розмір статутного капіталу компанії з управління активами, сплачений грошовими коштами, згідно із законодавством України, повинен становити суму, не меншу:

- а) 300 тис. грн;
- б) 30000 євро;
- в) 600 тис. грн;

- г) 600000 євро;
- д) обмежень немає.

18. Способом відкритого продажу не можуть бути розміщені цінні папери емітовані:

- а) пайовим інвестиційним фондом;
- б) корпоративним інвестиційним фондом;
- в) венчурним інвестиційним фондом;
- г) зазначені в пунктах а і б;
- д) зазначені в пунктах б і в;
- е) зазначені в пунктах а, б і в.

19. Діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів незалежно від форми їх випуску, відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, обслуговування операцій за цими рахунками (включаючи кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів) та обслуговування операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів є таким видом діяльності, як:

- а) розрахунково-клірингова;
- б) депозитарна;
- в) андерайтинг;
- г) реєстраторська;
- д) з організації торгівлі на фондовому ринку.

20. При формуванні активів диверсифікованого фонду державні цінні папери (облігації, казначейські зобов'язання) можуть бути включені за наступних умов:

- а) складають не менше 50 % вартості активів;
- б) складають не менше 25 % вартості активів;
- в) складають не більше 25 % вартості активів;
- г) складають не більше 10 % вартості активів;
- д) охоплюють не менше 3 видів;
- е) зазначені в пунктах а і д;
- є) зазначені в пунктах б і д;
- ж) зазначені в пунктах в і д;
- з) зазначені в пунктах г і д;
- и) обмеження не встановлені.

21. Фондовий індекс, що відображає вартість акцій усіх корпорацій, що котируються на Нью-Йоркській, Американській фондових біржах і у позабіржовому обігу, — це:

- а) Dow Jones Index;
- б) Value Line Composite Index;

- в) NYSE Composite Index;
- г) Wilshire-5000;
- д) Standart's & Poor's Index.

22. Відокремленим способом в депозитарній установі зберігаються:

- а) цінні папери, розміщені в бездокументарній формі;
- б) цінні папери в документарній формі на пред'явника;
- в) іменні цінні папери документарної форми;
- г) усі зазначені в пунктах а, б, в;
- д) зазначені в пунктах а і б;
- е) зазначені в пунктах а і в;
- є) зазначені в пунктах б і в.

23. Операція інвестора, спрямована це одночасну купівлю та продаж одних і тих самих (або еквівалентних) цінних паперів, що здійснюється учасником ринку з метою одержання безризикового прибутку у вигляді різниці цін, є:

- а) спекулятивною операцією;
- б) операцією хеджування;
- в) арбітражною операцією.

24. Непрямий вплив на учасників ринку цінних паперів при державному регулюванні здійснюється через:

- а) встановлення обов'язкових вимог до учасників ринку;
- б) ліцензування та державну реєстрацію професійної діяльності;
- в) проведення податкової політики;
- г) проведення грошової політики;
- д) зазначене в пунктах а і б;
- е) зазначене в пунктах б і в;
- є) зазначене в пунктах в і г.

25. Облікова депозитарна операція, що відображає переведення цінних паперів з рахунка в цінних паперах одного депонента або клієнта на рахунок у цінних паперах іншого депонента або клієнта або проведення операції, пов'язаної з обмеженнями в обігу (блокуванням) або відміною обмежень в обігу (розблокуванням) цінних паперів, є операцією:

- а) переказу;
- б) переміщення;
- в) списання.

26. Розміщення цінних паперів серед необмеженого кола інвесторів, визначити яких заздалегідь неможливо, що супроводжується

оголошенням, проведенням рекламної кампанії й реєстрацією проспекту емісії, що має містити повну інформацію про емітента, є таким способом розміщення, як:

- а) приватне розміщення;
- б) відкрите розміщення;
- в) андеррайтинг.

27. Обов'язковими умовами створення депозитарної установи, згідно із законодавством України, є наступні:

- а) створюється виключно у формі відкритого акціонерного товариства;
- б) створюється виключно у формі закритого акціонерного товариства;
- в) частка участі кожного із засновників в статутному фонді депозитарію не повинна перевищувати 10 %;
- г) частка участі кожного із засновників в статутному фонді не повинна перевищувати 25 %;
- д) учасниками є не менше 10 зберігачів;
- е) учасниками є не менше 20 зберігачів;
- є) зазначені в пунктах а, в і д;
- ж) зазначені в пунктах а, г і д;
- з) зазначені в пунктах а, в і е;
- и) зазначені в пунктах б, г і е;
- і) зазначені в пунктах б, г і д.

28. Коефіцієнтом, що відображає співвідношення загального обсягу пропозиції акцій до реального обсягу їх продажу та характеризує можливість продажу акцій конкретного емітента, — це:

- а) коефіцієнт обігу акцій;
- б) коефіцієнт “пропозиції — попиту”;
- в) коефіцієнт ліквідності акцій.

29. Вимоги щодо перебування цінного папера в першому рівні лістингу для облігацій підприємств на українських фондових біржах:

- а) мінімальний розмір активів — не менше 100 млн грн;
- б) мінімальний розмір активів — не менше 10 млн грн;
- в) у емітента або особи, яка надає забезпечення повного виконання зобов'язань за випуском), відсутні збитки за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років;
- г) номінальна вартість серії випуску облігацій складає суму щонайменше 10 млн грн;

- д) номінальна вартість серії випуску облігацій складає суму, щонайменше 5 млн грн;
- е) період існування емітента не менше трьох років;
- є) зазначені в пунктах а і в;
- ж) зазначені в пунктах а, в, г і е;
- з) зазначені в пунктах б, в і г;
- и) зазначені в пунктах а, г і д.

30. Відповідно до законодавства України промислові облігації, що розміщуються через андеррайтинг, повинні відповідати наступним вимогам:

- а) бути іменними;
- б) бути на пред'явника;
- в) мати фіксовану ставку відсотка;
- г) мати плаваючу ставку відсотка;
- д) бути конвертованими;
- е) зазначеним в пунктах а, в і д;
- є) зазначеним в пунктах б, в і д;
- ж) зазначеним в пунктах а, г і д;
- з) зазначеним в пунктах б, г і д.

31. Аналіз фондових цінностей, що передбачає вивчення фінансово-господарського стану емітента, прогнозування його майбутнього в контексті стану та ймовірних змін зовнішнього середовища господарювання, — це:

- а) технічний аналіз;
- б) фундаментальний аналіз.

32. Опціон, згідно з яким покупець отримує право купити базовий актив у продавця, а продавець бере на себе безумовне зобов'язання продати базовий актив або здійснити взаєморозрахунки, є:

- а) опціоном пут;
- б) опціоном колл.

33. На українських фондових біржах розрахунок за касовими угодами, базовим активом яких є акція, здійснюється:

- а) не пізніше наступного робочого дня;
- б) не пізніше третього робочого дня, що настає за днем укладання угоди;
- в) не пізніше п'ятого робочого дня, що настає за днем укладання угоди;
- г) понад п'ять робочих днів з дня укладання угоди;
- д) обмеження не встановлене.

34. Індекс українського фондового ринку, в якому використовуються дані за всіма угодами купівлі-продажу акцій на вторинному ринку, за умови що з цінним папером проводилось не менше 10 угод на місяць щонайменше двома торговцями цінними паперами, що мають відповідні дозволи, — це:

- а) індекс ProU-50;
- б) інтегральний індекс;
- в) ПФТС-індекс;
- г) індекс КАС.

35. Зазначте, чи можна вважати, що володіння привілейованими акціями, що становлять 15 % від розміру статутного фонду, є значним пакетом, який дає змогу суттєво впливати на прийняття рішень на зборах акціонерів:

- а) так;
- б) ні.

36. ДКЦПФР може делегувати саморегулювній організації такі повноваження:

- а) збирання, узагальнення та аналітичне оброблення даних щодо провадження відповідного виду професійної діяльності;
- б) встановлення вимог та умов відкритого продажу ЦП;
- в) видача дозволів на здійснення діяльності з обігу ЦП,
- г) проведення перевірок провадження відповідного виду професійної діяльності, дотримання вимог законодавства про цінні папери, правил, стандартів професійної поведінки;
- д) встановлення вимог щодо випуску та обігу цінних паперів і їх похідних, у тому числі іноземних емітентів;
- е) реєстрація випусків ЦП;
- є) подання клопотання про припинення (зупинення) дії ліцензії на здійснення професійним учасником фондового ринку певного виду діяльності;
- ж) зазначені в пунктах а, б, в;
- з) зазначені в пунктах а, б і д;
- и) зазначені в пунктах а, г і є;
- і) зазначені в пунктах а, в, г і є;
- й) зазначені в пунктах б, в, д і е.

37. Біржове замовлення на купівлю чи продаж певного виду і кількості цінних паперів за найкращою ціною ринку є:

- а) ринковим;

- б) лімітованим;
- в) буферним.

38. Для здійснення діяльності фондові біржі в Україні мають підтримувати власний капітал в розмірі:

- а) не менше 1 млн грн;
- б) не менше 3 млн грн;
- в) не менше 6 млн грн;
- г) не менше 10 млн грн.

39. Зазначте, чи може акціонерне товариство випускати акції для покриття збитків, пов'язаних з його господарською діяльністю:

- а) так;
- б) ні;
- в) може, якщо отримало дозвіл ДКЦПФР;
- г) може, якщо розмір збитків не перевищує 2 % статутного фонду.

40. Строковий контракт, згідно з яким одна сторона договору отримує право купити базовий актив в іншій стороні або продати його іншій стороні, а інша сторона бере на себе безумовне зобов'язання відповідно продати або купити базовий актив у майбутньому (не раніше трьох днів з дати укладення) протягом строку чи на обумовлену дату (дату виконання) або в обумовлений проміжок часу за установленою під час укладення такого договору ціною базового активу (ціною виконання) та/або здійснити взаємні грошові розрахунки, — це:

- а) опціонний контракт;
- б) ф'ючерсний контракт;
- в) своповий контракт;
- г) форвардний контракт.

41. Середній показник біржової активності, який узагальнює динаміку цін на цінні папери і свідчить про зміни в рівні цін за певний час, — це:

- а) курсова ціна;
- б) котирувальна ціна;
- в) біржовий індекс;
- г) середньозважена ціна.

42. Операція емітента з цінними паперами, що полягає в обміні цінних паперів одного випуску, згідно з його умовами, на цінні папери іншого випуску, є такою операцією, як:

- а) викуп;
- б) дроблення;
- в) консолідація;
- г) конвертація.

43. За звичайною акцією дивіденди сплачені за останні три роки склали відповідно 1,2 грн, 1,25 грн та 1,55 грн. Темп приросту дивідендів для цієї акції становить:

- а) 9 %;
- б) 23,5 %;
- в) 29,2 %.

44. Середня ринкова дохідність галузі становить 13 %, безпечна ринкова ставка – 9 %. Необхідна ставка доходу для акції цієї галузі має складати:

- а) 11,76 %;
- б) 14,76 %;
- в) 18,72 %.

45. Інвестор придбав пакет акцій за ціною 1,7 грн за акцію. За час володіння він отримав дивіденд, що становить 0,2 грн на акцію. Сподівана ставка доходу інвестора, якщо від продасть акції в поточному році за ціною 2,2 грн, дорівнюватиме:

- а) 29,41 %;
- б) 31,82 %;
- в) 41,17 %.

46. Облігація з номіналом 100 грн і купонною ставкою 13 % випущена на 5 років. Поточна ціна цієї облігації, за умови, що ставка дисконту становить 10 %, а до погашення залишилось 2 роки, становитиме:

- а) 93,39 грн;
- б) 94,46 грн;
- в) 105,21 грн;
- г) 111,45 грн;
- д) 114,52 грн.

47. Чому дорівнюватиме поточна ціна акції з постійним приростом дивідендів, якщо відомо, що останній сплачений дивіденд склав 2,4 грн, темпи приросту дивідендів зберігаються на рівні: %, а ставка дисконту на ринку складає 9 %:

- а) 16,96 грн;
- б) 28,27 грн;
- в) 84,8 грн.

48. Статутний фонд компанії складає 4750000 грн, кількість випущених акцій – 250 тис. На момент оцінки активи компанії склали 6734000 грн, а сума заборгованості перед усіма кредиторами 1725000 грн. За наведених умов, балансова ціна акції становитиме:

- а) 12,1 грн;

- б) 19 грн;
- в) 20 грн;
- г) 26,94 грн.

49. Портфель умовного інвестора сформований з наступних цінних паперів: 10000 акцій підприємства А на суму 100000 грн з дохідністю 12 %; 250 облігацій підприємства Б на суму 25000 грн з дохідністю 10 %; державні облігації в кількості 1000 шт. на суму 50000 грн з дохідністю 7 %. Дохідність портфеля цінних паперів цього інвестора становить:

- а) 9,67 %;
- б) 10,29 %;
- в) 11,35 %.

50. Облігація випущена з номіналом 100 грн і річною купонною ставкою 12 %. За умови, що витрати на випуск складають 5 %, а ставка податку на прибуток — 20 %, вартість залучення капіталу від такої облігації становитиме:

- а) 9,14 %;
- б) 10,1 %;
- в) 12 %;
- г) 12,63 %;
- д) 15,16 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правова

2. *Закон України “Про цінні папери і фондовий ринок”* від 23.02.06 № 3480-IV.
3. *Закон України “Про банки і банківську діяльність”* від 07.12.2000.
4. *Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”* від 30.10.96 № 448/96-ВР.
5. *Закон України “Про Національну депозитарну систему і особливості електронного обігу цінних паперів в Україні”* від 10.12.97 № 71097-ВВ.
6. *Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)”* від 15.03.01 № 2299-III.
7. *Закон України “Про обіг векселів в Україні”* від 05.04.01 № 2314-III // Уряд. кур’єр. — 2001. — 4 трав.
8. *Закон України “Про іпотечні облігації”* від 23.02.06 № 3480-IV.

9. *Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”* від 12.07.01 № 2664-III // Уряд. кур’єр. — 2001. — 23 серп.
10. *Положення про порядок випуску облігацій підприємств, ДКЦПФР: Зареєстровано 13.08.03 № 706/8027.*
11. *Положення “Про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України”:* Затв. постановою Правління НБУ від 16.12.02 № 508.
12. *Положення “Про порядок визначення справедливої вартості та зменшення корисності цінних паперів”:* Затв. постановою Правління НБУ від 17.12.03 № 561.
13. *Положення “Про іпотечне покриття звичайних іпотечних облігацій, порядок ведення реєстру іпотечного покриття та управління іпотечним покриттям звичайних іпотечних облігацій”, ДКЦПФР: Зареєстровано в МЮУ 15.11.06 № 1205/13079.*
14. *Положення про розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо цінних паперів: Рішення ДКЦАФР від 17.10.06 № 1001, зареєстроване 13.11.06 № 1198/13072.*
15. *Положення про депозитарну діяльність: Рішення ДКЦПФР від 17.10.06 № 999, зареєстроване в МЮУ 27.11.06 № 1238/13112.*
16. *Положення про регулювання діяльності фондових бірж та торговельно-інформаційних систем, ДКЦПФР (зі змін. і допов. від 04.09.03), зареєстроване в МЮУ 03.02.97 № 20/1824.*
17. *Положення про функціонування фондових бірж: Рішення ДКЦПФР від 19.12.06 № 1542, зареєстроване в МЮУ 18.01.07 № 35/13302.*
18. *Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів: Рішення ДКЦПФР від 02.11.06 № 1227, зареєстроване 30.11.06 № 1252/13126.*
19. *Положення про глобальний сертифікат та тимчасовий глобальний сертифікат: Рішення ДКЦПФР від 13.09.06 № 806, зареєстроване в МЮУ 04.10.06 № 1091/12965.*
20. *Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України: Затв. постановою Правління НБУ від 20.08.03 № 355.*
21. *Перелік іноземних бірж та торговельно-інформаційних систем, після проходження лістингу на яких цінні папери іноземних держав та іноземних юридичних осіб можуть становити активи ін-*

ститутів спільного інвестування: Рішення ДКЦПФР від 02.02.05 № 40, зареєстроване 21.02.05 № 253/10533.

22. *Фондовий ринок України: правове регулювання: Ч. 1, 2: Нормативні документи ДКЦПФР.* — К.: Україн. ін-т розвитку фонд. ринку, 2001. — 975 с.

Основна

23. *Бердникова Т. Б.* Рынок ценных бумаг и биржевое дело. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 278 с.
24. *Губський Б. В.* Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. — К.: Наук. думка, 1998.
25. *Демківський А.* Вексельна справа: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2003. — 336 с.
26. *Дудяк Р.* Основи біржової діяльності на товарному і фондовому ринку: Навч. посіб. — Львів: Львівськ. держ. аграр. ун-т, 2001.
27. *Инвестиционно-финансовый портфель (Книга инвестиционного менеджера. Книга финансового посредника) / Отв. ред. Ю. Б. Рубин, В. И. Солдаткин.* — М., 1999.
28. *Калина А. В., Корнеев В. В.* Рынок ценных бумаг: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 1999.
29. *Калина А. В., Кощев О. О.* Фондовый рынок. Навч. посіб. — К.: Вид-во “Університет “Україна”, 2006.
30. *Килячков А. А., Чалдаева Л. А.* Рынок ценных бумаг и биржевое дело. — М.: Юристъ, 2001
31. *Кравченко Ю. А.* Рынок ценных бумаг: Курс лекций. — К.: Вира-Р, 2002. — 368 с.
32. *Лысенков Ю. М., Рымарук А. И., Педь И. В.* Участники фондового рынка: Функции, организация деятельности. Кн. 5. — К.: Вісн. фондового ринку, 1998
33. *Лысенков Ю., Рымарук А., Ляшко В. и др.* Переводной и простой вексель: Практика применения: Кн. 4. — К.: ЛОГОС, 1998.
34. *Ляшенко В. И.* Фондовые индексы и рейтинги. — Донецк: Сталкер, 1998.
35. *Мельник В. А.* Ринок цінних паперів. — К.: Вира-Р, 1998.
36. *Мендрул О. Г., Павленко І. А.* Фондовый рынок: операції з цінними паперами: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000. — 156 с.
37. *Мендрул О. Т., Шевчук І. А.* Ринок цінних паперів: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 1998.

38. *Мозговой О. Н.* Зарубежный фондовый рынок. — К.: УАННП “Феникс”, 1998.
39. *Мозговой О. Н.* Фондовый рынок Украины. — К.: УАННП “Феникс”, 1997.
40. *Мозговой О. М.* Фондовый рынок: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999.
41. *Нікбахт Е., Гропеллі А.* Фінанси. — К., 1993.
42. *Пилипенко І. І., Жук О. П.* Цінні папери в Україні. — К., 2001.
43. *Примостка Л. О.* Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: Монографія. — К.: КНЕУ, 2001. — 263 с.
44. *Рынок ценных бумаг: Учеб. пособие / Под ред. В. С. Золотарева.* — Ростов н/Д: Феникс, 2000. — 352 с.
45. *Ромашко О. Ю.* Регулювання міжнародних фондових ринків: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000. — 240 с.
46. *Фондовый рынок Украины: Навч. посіб. / За ред. акад. В. В. Оскольського.* — К.: УФБ “Скарбниця”, 1994.
47. *Шклярук С. Г.* Портфельное инвестирование. Теория и практика. Курс лекций по инвестированию, формированию и управлению инвестиционным портфелем: Учеб. пособие. — К.: Нора-принт, 2000. — 367 с.
48. *Шклярук С. Г.* Финансовая система: структура, механизм функционирования, оптимизация. Финансовые рынки, финансовые институты и участники, финансовые инструменты, методы анализа, регулирование и оптимизация: Монография. — К.: Нора-принт, 2003. — 568 с.

Додаткова

49. *Алексієнко Л. М., Олексієнко В. М., Юркевич А. І.* Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (українсько-англійсько-російський тлумачний словник). — К.; Тернопіль: Максимум; Економічна думка, 2000.
50. *Буренин А. Н.* Рынки производных финансовых инструментов. — М.: ИНФРА-М, 1996.
51. *Внукова Н. М.* Ринок фінансових послуг: Навч.-метод. посіб. — Х.: ІНЖЕК, 2004. — 276 с.
52. *Городний В. И.* Рынок ценных бумаг: вопросы теории и практики: Монография. — К.: МАУП, 1999. — 96 с.
53. *Жуков Е. Ф.* Ценные бумаги и фондовые рынки. — М.: Банки и биржи, 1995.

54. *Загорський В. С.* Ринок цінних паперів. — Л., 1995.
55. *Іванов В. М.* Финансовый рынок. — К.: МАУП, 1999.
56. *Лысенков Ю. М., Рымарчук А. И., Музыченко О.* Фондовый рынок: терминологический словарь-справочник. — К.: Діалог-прес, 1997.
57. *Лысенков Ю. М., Рымарчук А. И., Педь И. В.* Договорно-правовое регулирование фондового рынка. — К.: Кий, 1998.
58. *Мертенс А.* Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории. — К.: КИИ, 1997.
59. *Пересада А. А. та ін.* Інвестування: Навч.-метод. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001.
60. *Пересада А. А.* Інвестиційні процеси в Україні. — К.: Лібра, 1998.
61. *Софищенко И. Я.* Рынок ценных бумаг в Украине. — К.: Укрин-фосервис, 1995
62. *Смолянська О. Ю.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2005
63. *Тьюз Р., Брэдли Э., Тьюз Т.* Фондовый рынок: Пер. с англ. — 6-е изд. — М.: ИНФРА-М, 1999
64. *Федоренко В. Г., Гойко А. Ф.* Інвестування. — К.: МАУП, 2000.
65. *Швецов Н. П., Шаповал Ю. И., Буша О. А. и др.* Депозитарная деятельность на фондовом рынке (опыт АО “Межрегиональный фондовый союз”). Кн. 6. — К.: Вісн. фондового ринку, 1998. — 224 с
66. *Шарп У., Александер Г., Бейли Дж.* Инвестиции. — М.: ИНФРА-М, 1998.
67. *Шелудько В. М.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2002. — 535 с.

Періодичні видання

1. *Журнал “Фондовый рынок”.*
2. *Журнал “Ринок цінних паперів України”.*

Електронні джерела

1. <http://www.ssmc.gov.ua> — Офіційний сайт Державної комісії по цінним паперам та фондовому ринку.
2. <http://www.rada.gov.ua> — Офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.ufs.com.ua>. — Український фінансовий сервер.
4. <http://www.investfunds.com.ua> — Інформаційний фінансовий сервер.

5. <http://www.pfts.com/ukr> – Перша фондова торгівельна система.
6. <http://www.ukrse.kiev.ua> – Українська Фондова Біржа (УФБ).
7. <http://www.dfb.donbass.com> – Донецька Фондова Біржа.
8. <http://www.kise-ua.com> – Київська Міжнародна Фондова Біржа (КМФБ).
9. <http://www.usib.com.ua> – Українська Міжнародна Фондова Біржа (УМФБ).

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Ринок цінних паперів”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Ринок цінних паперів”	5
Список літератури	56

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>С. Г. Рогузько</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Н. І. Нечипоренко</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3416
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП